

ZDARZENIA

Nowe zakazy w związku z koronawirusem i wielotysięczne kary za ich złamanie (Od 1.04.2020)

przez Dogmaty Karnisty | 1 kwietnia 2020

(Stan prawny na 1.04.2020). Weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów ustanawiające nakazy i zakazy w związku ze nadzwyczajnym stanem epidemii. Kary za nieprzestrzeganie zakazów sięgają 30.000 zł,.

Za niezgodne z prawem przemieszczanie się lub gromadzenie w miejscu publicznym, a także naruszenie innych zakazów grożą nam wielotysięczne kary pieniężne. Przedsiębiorcy narażają się na kary **do 5.000.000 zł**. Przepisy zaczęły obowiązywać – dosłownie – z godziny na godzinę. **Rozporządzenie nr 566** ukazało się niemal godzinę przed północą 31.03.2020. Większość zakazów zaczęła obowiązywać już 1 kwietnia. To nie jest prima aprilis!

Sejm uchwalił ustawy wprowadzające kary pieniężne za naruszenie zakazów i restrykcji określonych w nowym rozporządzeniu. Przed 1 kwietnia podstawą odpowiedzialności karnej były w głównej mierze przepisy Kodeksu wykroczeń – o kwalifikacjach prawnych opartych na prawie wykroczeń (i Kodeksie karnym) **pisalem na Dogmatach**.

Korona-restrykcje

Od 1.04.2020 w systemie prawnym pojawiły się nie tylko nowe restrykcje, ale także nowe przepisy o karach pieniężnych, które inspektor sanitarny może nakładać na obywateli za naruszanie zakazów określonych w rozporządzeniu. Rozporządzenie powtórzyło część przepisów wcześniejszego **rozporządzenia Ministra Zdrowia**, wskutek czego aktualnie podstawowe restrykcje polegają na:

- **zakazie przemieszczania się**, poza 4 celami: zawodowy, wolontariat związany z epidemią, religijny oraz “zaspokajanie niezbędnych potrzeb związanych z bieżącymi sprawami życia codziennego” (§ 5 rozporządzenia);
- **zakazie gromadzenia się** zarówno w rozumieniu Prawa o zgromadzeniach, jak również każdych “impres, spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju” (wyjątkiem są spotkania danej osoby z osobami najbliższymi i pozostającymi we wspólnym pożyciu oraz w ramach działalności zawodowej – § 14 i 15);
- **nakazie zachowania odległości 2 metrów** między osobami przy przemieszczaniu się (§ 18) – co nie dotyczy osoby z dzieckiem do lat 13 i z osobą niepełnosprawną;
- **zakazie “korzystania z pełniących funkcje publiczne i**

pokrytych roślinnością terenów zieleni, w szczególności: parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych, zoologicznych, jordanowskich i zabytkowych, a także plaż” (§ 17). To jeden z najbardziej niejasnych przepisów – wyliczenie konkretnych miejsc jest tylko przykładowe, a więc zakazane jest korzystanie ze wszystkich miejsc spełniających warunki: 1) terenu zielonego, 2) pokrytego roślinnością, 3) pełniącego funkcje publiczne.

- **limitach osób** w środkach komunikacji publicznej, w sklepach, na poczcie i targowiskach;
- **zakazie wstępu do sklepów** między godziną 10 a 12, za wyjątkiem osób powyżej 65. roku życia (§ 9 ust. 5 pkt 1);
- **zakazie samodzielnego wychodzenia z domu osób do lat 18** (§ 18 ust. 2: “W okresie od dnia 1 kwietnia 2020 r. do dnia 11 kwietnia 2020 r. przemieszczanie się osoby do ukończenia 18. roku życia jest możliwe wyłącznie pod opieką osoby sprawującej władzę rodzicielską, opiekuna prawnego albo innej osoby dorosłej”).

Wszystkie przepisy i inne ograniczenia znajdziecie w tekście [rozporządzenia z 31.03.2020, Dz.U. pozycja 566](#).

W zależności od rodzaju zakazu, ustawy o COVID-19 wprowadzają różne sankcje za niepodporządkowanie się rozporządzeniu. Poniżej lista najbardziej typowych sankcji.

Do 30.000 zł za ucieczkę z kwarantanny

Za naruszenie zasad kwarantanny lub izolacji osoby zakażonej groziła dotychczas kara za wykroczenie z art. 116 Kodeksu wykroczeń – do 5000 zł grzywny. Po nowelizacji jest to tak zwana **kara pieniężna, wynosząca do 30.000 zł**.

O tej właśnie karze była mowa w ostatnich dniach, gdy premier zapowiadał zaostrzenie kar za nieodpowiedzialne zachowania osób z kwarantanny lub izolowanych. Kary takiej dotychczas nie dało się nakładać.

Teraz można ją nałożyć na osoby wskazane w art. 15zzzn ust. 1 ustawy z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (przepis dodany 31.03.2020).

Art. 15zzzn. 1. W razie stwierdzenia naruszenia obowiązku hospitalizacji, kwarantanny lub izolacji w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem lub zwalczaniem COVID-19, nałożonego przez właściwy organ lub wynikającego z przepisów prawa, państwowy powiatowy inspektor sanitarny nakłada na osobę naruszającą taki obowiązek, w drodze decyzji, administracyjną karę pieniężną w kwocie do 30 000 zł.

Tu nie ma błędu – ten przepis to naprawdę “art. 15zzzn” (specyficzna numeracja pozwalająca zachować ciągłość przepisów starej ustawy). Tekst ustawy nowelizującej został ogłoszony w [Dzienniku Ustaw, poz. 568](#).

Minimum 5000 zł za zbyt mały odstęp

Weszły w życie wyraźne przepisy pozwalające nakładać kary za naruszenia zakazów przemieszczania się (wychodzenia z domu) i określonych sposobów przemieszczania się, gdy już znajdziemy się w miejscu publicznym. Dotyczy to m.in. odległości 2 metrów między ludźmi, którzy się przemieszczają, oraz maksymalnej liczby osób, które mogą wejść do tramwaju lub autobusu.

Za złamanie zakazu lub restrykcji związanych z przemieszczaniem się będzie grozić **kara pieniężna od 5000 zł do 30.000 zł**. Przepis przewidujący karę brzmi dokładnie tak:

Art. 48a. 1. Kto w stanie zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii nie stosuje się do ustanowionych na podstawie art. 46 lub art. 46b nakazów, zakazów lub ograniczeń, o których mowa w:
1) art. 46 ust. 4 pkt 1 lub w art. 46b pkt 5 i 9–12, podlega karze pieniężnej w wysokości od 5000 zł do 30.000 zł [...].

Zakazy lub ograniczenia ustanowione na podstawie art. 46 lub 46b ustawy to właśnie te restrykcje, które wprowadziło rozporządzenie Rady Ministrów. Zakaz przemieszczania się określony w rozporządzeniu nawiązuje do podstawy prawnej z art. 46 ust. 4 pkt 1 (“czasowe ograniczenie określonego sposobu przemieszczania się”) oraz art. 46b pkt 12: “nakaz określonego sposobu przemieszczania się”. Dokładnie ta podstawa prawna jest wymieniona w przytoczonym przepisie. Pochodzi z ustawy z 5.12.2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Przepis ustawy mówi, że można w drodze rozporządzenia ustanowić “czasowe ograniczenie określonego sposobu przemieszczania się” oraz “nakaz określonego sposobu przemieszczania się”. Zwracaliście uwagę, że wprowadzenie zakazu w ogóle przemieszczania się w jakimś celu niekoniecznie mieści się w delegacji ustawowej, pozwalającej na ograniczenie określonego “sposobu” przemieszczania się lub nakazanie, w jaki “sposób” się przemieszczać.

Na pewno mieszczą się w tej kategorii restrykcje dotyczące odległości, jaką należy zachować idąc chodnikiem, oraz jak należy poruszać się środkami komunikacji publicznej.

Ustawa wprowadzająca wskazane przepisy znajduje się w [Dzienniku Ustaw, pozycja 567](#).

Co najmniej 10.000 zł za spotkanie lub zgromadzenie

Wprowadzono bardzo surowe kary za naruszenie zakazu gromadzenia się. Przypomnijmy, że zgodnie z rozporządzeniem wprowadzony jest zakaz “impres, spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju” (za wyjątkiem osób najbliższych i nabożeństw religijnych) – wynika to z § 14 ust. 2 rozporządzenia.

Za naruszenie zakazu grozi kara **od 10.000 zł do 30.000 zł!!!** Wynika to z nowego art. 48a ust. 1 pkt 3 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi ([znowelizowanej](#)

31.03.2020).

Art. 48a. 1. Kto w stanie zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii nie stosuje się do ustanowionych na podstawie art. 46 lub art. 46b nakazów, zakazów lub ograniczeń, o których mowa w: [...]

3) art. 46 ust. 4 pkt 3–5 lub w art. 46b pkt 2 i 8, podlega karze pieniężnej w wysokości od 10000zł do 30000zł [...].

W punkcie 3 mowa o naruszeniu zakazu z art. 46 ust. 4 pkt 3–5 ustawy – zwracam uwagę na końcówkę tej kwalifikacji prawnej, czyli “3-5”. Zakres ten obejmuje także punkt 4, a więc “zakaz organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności”. Ten zakaz określony został właśnie w rozporządzeniu.

Jak widać, jest to bardzo restrykcyjna sankcja, tym bardziej jeśli weźmiemy pod uwagę, że zakwalifikowanie danego zdarzenia jako spotkania lub zebrania może być w danych okolicznościach płynne i zależeć od swobodnego uznania organów ścigania.

Na pewno nie mogą zostać uznane za spotkania ani zgromadzenia przypadkowe sytuacje dnia codziennego, takie jak kolejka przed sklepem czy garstka ludzi na przystanku. Nawet jeśli przypadkowo spotkali się tam sąsiedzi czy znajomi i czekając na wejście do sklepu rozmawiają ze sobą.

Uwaga! Również tutaj obowiązuje nakaz zachowania 2-metrowej odległości, żeby nie narazić się na karę z innego paragrafu.

Wstęp na teren zieleni: minimum 5000 zł?

Z nowym zakazem wejścia na teren zieleni wiąże się groźba kary pieniężnej w wysokości **od 5000 do 30.000 zł**. Ustawa pozostawia jednak w tym zakresie sporą niejasność, ponieważ nie wiadomo dokładnie, do jakiej podstawy ustawowej nawiązuje ten typ zakazu.

Przypomnijmy, że zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów:

§ 17. 1. W okresie od dnia 1 kwietnia 2020 r. do dnia 11 kwietnia 2020 r. zakazuje się korzystania z pełniących funkcje publiczne i pokrytych roślinnością terenów zieleni, w szczególności: parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych, zoologicznych, jordanowskich i zabytkowych, a także plaż.

Podstawą ustawową do wydania takiego zakazu może być zarówno art. 46b pkt 8, jak również art. 46b pkt 10 ustawy:

- punkt 8 to: “czasowe **ograniczenie korzystania** z lokali lub **terenów** oraz obowiązek ich zabezpieczenia”;
- punkt 10 to: “nakaz lub **zakaz przebywania w określonych miejscach** i obiektach oraz **na określonych obszarach**”.

Problem w tym, że za naruszenie zakazów nawiązujących do którejś z tych podstaw prawnych grozi różna kara – albo od 5000 zł, albo od 10.000 zł – co przedstawi poniższa tabelka.

Delegacja*	Podstawa kary**	Sankcja
art. 46b pkt 8	art. 48a ust. 1 pkt 3	10.000-30.000 zł
art. 46b pkt 10	art. 48a ust. 1 pkt 1	5000-30.000 zł

*Delegacja – tj. ustawa z 5.12.2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

**Podstawa kary – tj. [nowelizacja wskazanej ustawy z 31.03.2020](#), którą omawiamy w niniejszym wpisie.

Należy przyjąć mniej represyjną interpretację i uznać, że mowa tu o zakazie przebywania w określonych miejscach oraz na określonych obszarach, a więc dolna granica wymiaru kary to 5000 zł (co i tak jest karą drastycznie wygórowaną).

“Spacer” warty 90.000 zł

Jak widać, wprowadzone zostały bardzo istotne represje.

Nieuzasadnione stanie w grupie ludzi w miejscu publicznym to kara co najmniej 10.000 zł. Jeśli połączymy to dodatkowo z sankcją za niezgodne z przepisami przemieszczanie się (np. niezachowanie wymogu odstępu od innych osób), jeden nierozważny “spacer” po mieście, połączony z wejściem na teren zakazany może kosztować nawet 90.000 zł!

Omówiłem wybrane sytuacje dotyczące najistotniejszych restrykcji, które obowiązują od 1 kwietnia. Wchodząc w pełne teksty ustaw możecie zapoznać się z wszystkimi przepisami “karnymi” o karach pieniężnych.

Ten wpis ma charakter informacyjny. Odrębne kwestie to:

- ocena legalności wprowadzania tak daleko idących ograniczeń w drodze rozporządzenia,
- dochowanie granic delegacji ustawowej do wydania kolejnych zakazów,
- represja za pomocą administracyjnych kar pieniężnych, a nie prawa karnego *sensu stricto* ([pisali o tym karniści z Krakowa](#)),
- zaniechanie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, czyli stanu nadzwyczajnego, podczas gdy faktycznie wprowadza się ograniczenia praw obywatela w stopniu odpowiadającym typowemu stanowi nadzwyczajnemu.

Chcemy się stosować do zakazów, które zwiększają nasze bezpieczeństwo! Zdrowie jest najważniejsze.

Jednak wszystko wskazuje na to, że państwo walczy z epidemią naruszając podstawowe standardy państwa demokratycznego. Zgodnie z polską Konstytucją, takie obostrzenia są możliwe tylko w stanie nadzwyczajnym; zaniechanie jego wprowadzenia w Polsce – mimo wszystkich przesłanek do jego wprowadzenia – jest zamachem władzy politycznej na bezpieczeństwo obywateli!

Zapraszam na [Dogmaty Karnisty na Facebooka](#), gdzie dyskutujemy o aktualnej sytuacji.